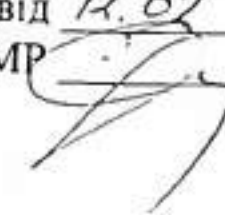

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи
Кафедра митної справи та товарознавства

Затверджено
Науково-методична рада Університету,
протокол від 12.02 2026 р. № 7
Голова НМР І. ШЕМЕЛИНЕЦЬ

Робоча програма
навчальної дисципліни
«Організація зовнішньоекономічних операцій підприємства»
підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
(денної форми навчання)

галузь знань D Бізнес, адміністрування та право
спеціальність D3 «Менеджмент»
освітня програма «Менеджмент митної справи»
Статус дисципліни: обов'язкова

Ірпінь - 2026

Робоча програма навчальної дисципліни «Організація зовнішньоекономічних операцій підприємства» складена на основі освітньої програми освітньої програми «Менеджмент митної справи» спеціальності D3 «Менеджмент», затвердженої Вченою радою Університету, протокол №15 від 29.05 2025 року.

Укладач:

О. Гребельник, д.е.н., професор, професор
кафедри митної справи та
товарознавства

«Менеджмент митної справи»

Гарант освітньої програми
О. Гребельник, д.е.н., професор, професор
кафедри митної справи та
товарознавства

Робочу програму розглянуто та схвалено кафедрою митної справи та товарознавства, протокол від «14» 01 2026 № 10

Завідувач кафедри
митної справи та товарознавства

С. Ткаченко, к.е.н., доцент

Розглянуто і схвалено вченою радою Навчально-наукового інституту економічної безпеки та митної справи, протокол від «12» 02 2026 № 6.

Голова вченої ради ННІ
економічної безпеки та митної справи

Т. ЯЦИК, к.ю.н., доцент

Завідувач навчально-методичного відділу

Г. ГРИЩУК, доктор філософії з
обліку та оподаткування (PhD)

Ресстраційний номер _____

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
КОМПЕТЕНТНОСТІ І РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.....	5
СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	7
ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.....	15
РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ.....	16
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	19
ЛИСТ МОНІТОРИНГУ ТА ДОДАТКИ.....	21

ПЕРЕДМОВА

Анотація навчальної дисципліни. Робоча програма навчальної дисципліни «Організація зовнішньоекономічних операцій підприємства» підготовлена у межах освітньої програми «Менеджмент митної справи», є обов'язковою при підготовці фахівців для формування системи професійних навичок майбутніх спеціалістів у сфері митних відносин.

Метою навчальної дисципліни «Організація зовнішньоекономічних операцій підприємства» є формування у здобувачів системи науково-теоретичних та практичних знань з проблем функціонування зовнішньоекономічних відносин, пов'язаних з плануванням, організацією, координацією та контролем за здійсненням зовнішньоекономічних операцій, розкриття основних понять, категорій та інститутів зовнішньоекономічної політики, напрямів розвитку й удосконалення механізму державного регулювання зовнішньоекономічних відносин.

Завдання даної навчальної дисципліни полягає у дослідженні системи зовнішньоекономічної політики країни, вивченні основних законів і закономірностей функціонування зовнішньоекономічних відносин, аналізі функціонування системи державного регулювання зовнішньоторговельних операцій. Вивчаючи систему державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, здобувач ознайомлюється з основними нормативно-правовими засадами функціонування зовнішньоекономічних відносин, специфікою митного регулювання при здійсненні експортно-імпорتنих операцій, методами нетарифного регулювання експортної та імпорتنної політики країни. Отримані знання щодо особливостей функціонування зовнішньоекономічної політики в різних країнах надають можливість виробити найбільш оптимальну стратегію виходу на зовнішній ринок. Дослідження широкого спектра різнобічних форм співпраці з іноземними партнерами дає можливість ефективно реалізувати економічний потенціал суб'єктів господарської діяльності через зовнішньоекономічні зв'язки.

Міждисциплінарні зв'язки. Передумовами для вивчення дисципліни є набуті знання з дисциплін, які були вивчені у першому семестрі магістерської програми «Митна політика держави», «Управління митною справою». Постреквізитами вивчення дисципліни є «Митний практикум», «Переддипломна практика», «Атестація». Призначення дисципліни полягає в тому, щоб підготувати випускників ВНЗ до здійснення управлінської діяльності у сфері зовнішньоекономічних відносин.

Методи навчання:

- за характером подачі (викладення) навчального матеріалу: словесні (лекції, дискусія, розповідь), наочні (демонстрація презентації до теми) та активні методи навчання у відповідності до спеціалізації досліджень здобувачів вищої освіти (цільова аудиторія);

- за організаційним характером навчання: методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності; методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності; методи контролю та самоконтролю у навчанні.

Форми організації занять: лекційні заняття, семінарські заняття, самостійна та індивідуально-консультаційна робота, розгляд та аналіз ситуаційних завдань, кейсів, співбесіди, диспути, дискусії із використанням пояснювально-ілюстративного методу, застосування інформаційних технологій та елементи дистанційного навчання в системі Moodle.

Форми та засоби діагностики результатів навчання. Контроль успішності навчання здобувачів проводиться у формах поточного і підсумкового контролю. Формами поточного контролю є:

- усне опитування;
- тестування;
- розв'язання задач, виконання вправ, певних розрахунків.
- письмові модульні контрольні роботи.

Підсумковий контроль – екзамен.

Організація поточного та підсумкового контролю здійснюється з використанням засобів дистанційного навчання в системі Moodle.

2.ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Показники	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС - 5	Обовязкова
Модулів - 2	Рік підготовки
Змістових модулів - 2	1- й
Загальні кількість годин - 150	Семестр
	2- й
	Лекції
	26 год.
	Семінарські
	24 год.
	Самостійна робота
	97 год.
	Індивід.-консультаційна робота:
	3
	Форма підсумкового контролю: екзамен

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ І РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Після вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні володіти наступними компетентностями та програмними результатами навчання ОК-6:

Компетентності	Результати навчання
<i>Інтегральна компетентність.</i> Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначеності умов і вимог	ПРН1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах;
<i>Загальні компетентності</i> ЗК1. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні; ЗК3. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій; ЗК7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	ПРН2. Ідентифікувати проблеми в діяльності організації та обґрунтовувати методи їх вирішення; ПРН4. Обґрунтовувати та управляти проектами, генерувати підприємницькі ідеї; ПРН 5. Планувати діяльність підрозділів організації в стратегічному та тактичному розрізах;
<i>Спеціальні компетентності</i> СК1. Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі	ПРН 6. Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи

у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів; СК3. Здатність до саморозвитку, навчання впродовж життя та ефективного самоменеджменту; СК 11. Здатність проведення аналізу основних заходів митно-тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності; СК 12. Здатність використання фундаментальних закономірностей розвитку митної системи у поєднанні з дослідницькими та управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності; СК 13. Здатність організувати діяльність структурних підрозділів митних органів для забезпечення і реалізації митних інтересів країни; СК14. Здатність формулювати задачі моделювання, створювати і досліджувати математичні та комп'ютерні моделі, застосовувати статистичні методи і моделі для аналізу об'єктів і процесів у сфері менеджменту.	вимоги законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність; ПРН 8. Застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи для вирішення задач управління організацією; ПРН 9. Вміти спілкуватись в професійних і наукових колах державною та іноземною мовами; ПРН 10. Демонструвати лідерські навички та вміння працювати у команді, взаємодіяти з людьми, впливати на їх поведінку для вирішення професійних задач; ПРН13. Вміти планувати і здійснювати інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення організації; ПРН16. Уміти розв'язувати складні завдання з управління митними органами з метою реалізації митних інтересів країни.
--	---

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної форми навчання

(150 год/5 кредитів ЄКТС)

№ п/п	Змістові модулі	Кількість годин				
		Лекц. (год)	Семінар заняття (год.)	Інд.- конс. робота (год.)	СР С (го д.)	Всього го (год.)
МОДУЛЬ І = 2,3 заліковий кредит						
ЗМ 1 «Зовнішньоекономічні операції в системі державного регулювання економіки» (Теми 1-6)						
T.1	Роль зовнішньоекономічних операцій у зовнішньоекономічній політиці країни	2	-	-	8	10
T.2	Системи державного регулювання зовнішньоекономічних операцій в Україні	2	2	-	7	11

T.3	Роль нетарифних заходів в системі регулювання зовнішньоекономічних операцій.	2	2	-	8	12
T.4	Управління зовнішньоекономічними операціями підприємств в умовах посилення інтеграційних процесів	2	2		7	11
T.5	Бізнес-планування як інструмент здійснення зовнішньоекономічної діяльності підприємств	2	2	3	8	15
T.6	Суть і структура зовнішньоекономічного контракту	2	2	-	8	12
Всього по модулю:		12	10	3	46	71
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв.)						
Модуль II = 2,7 заліковий кредит						
ЗМ 2 «Механізм функціонування зовнішньоекономічних операцій» (Теми 7-13)						
T.7	Валютне регулювання зовнішньоекономічних операцій.	2	2	-	7	13
T.8	Роль митних платежів в системі регулювання зовнішньоекономічних операцій	2	2	-	7	11
T.9	Митна вартість як об'єкт оподаткування при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності	2	2	-	7	11
T.10	Зустрічна торгівля як форма виходу підприємств на зовнішній ринок	2	2	-	7	11
T.11	Роль посередницьких операцій в сфері зовнішньоекономічних відносин	2	2	-	7	11
T.12	Організація і функціонування підприємств з іноземним капіталом	2	2		8	12
T.13	Ефективність зовнішньоекономічних операцій підприємства	2	2	-	8	12
Всього по модулю:		14	14	-	51	81
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв.)						
Форма підсумкового контролю – екзамен						
Разом годин з курсу		26	24	3	97	150

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ № 1 (теми 1-6)

ЗМ 1. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІ ОПЕРАЦІЇ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

Тема 1. Роль зовнішньоекономічних операцій у зовнішньоекономічній політиці країни

План лекційного заняття

1. Суть та особливості зовнішньоекономічної політики країни.
2. Зовнішньоторговельна політика як складова зовнішньоекономічної політики країни.
3. Специфіка проведення експортної політики країни.
4. Імпортна політика як складова зовнішньоторговельної політики країни.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Яку роль виконує цінова політика в сфері зовнішньоекономічних операцій?
2. Визначте вплив зовнішньоекономічних відносин на формування бюджетної політики.
3. Визначте роль фіскальної політики при регулюванні державою міжнародних економічних відносин.
4. Дайте характеристику основних моделей зовнішньоекономічної політики держави.
5. Визначте роль імпоротної політики в ринковій моделі господарювання.
6. Яким чином впливає експортна політика на економіку країни?
7. Охарактеризуйте фактори які впливають на політику інституційних перетворень в сфері зовнішньоекономічних зв'язків?
8. В чому полягає сутність політики імпортозаміщення?
9. Яким чином впливає політика імпортозаміщення на економіку країни?
10. В чому проявляється специфіка політики імпортозаміщення?
11. Визначте передумови експортно-орієнтованої політики країни.

Рекомендована література: [1, 2, 3, 4, 5, 12, 15, 18, 19]

Тема 2. Система державного регулювання зовнішньоекономічних операцій в Україні

План лекційного заняття

1. Сутність системи державного регулювання зовнішньоекономічних операцій в Україні.
2. Класифікація суб'єктів та видів зовнішньоекономічних операцій.
3. Систематизація зовнішньоекономічних зв'язків.
4. Характеристика методів регулювання зовнішньоекономічних операцій

План семінарського заняття

1. Специфіка функціонування системи державного регулювання зовнішньоекономічних операцій.

2. Передумови та економічні наслідки функціонування зовнішньоекономічних операцій для економіки країни.
3. Роль ТПП як суб'єкта зовнішньоекономічних операцій.
4. Характеристика основних видів зовнішньоекономічних операцій.
5. Правове забезпечення функціонування зовнішньоекономічних операцій.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Назвіть основні види зовнішньоекономічних операцій.
2. Яка роль зовнішньоекономічних операцій в зовнішньоторговельній політиці держави.
3. Яка кількість суб'єктів зовнішньоекономічних операцій?
4. Дайте характеристику принципу стимулювання прогресивних структурних змін в сфері зовнішньоекономічних операцій?
5. Назвіть основні види зовнішньоекономічних операцій?
6. В чому проявляється роль митних адміністративних заходів в системі регулювання зовнішньоекономічних операцій?
7. Які фінансові інструменти застосовуються при регулюванні зовнішньоекономічних операцій?
8. Сутність та економічний зміст податків у сфері зовнішньоекономічних відносин.
9. Які існують методи державного регулювання зовнішньоекономічних операцій?
10. Авторизований економічний оператор як спеціальний суб'єкт зовнішньоекономічних відносин?
11. Знайдіть у нормативно-правових актах які регулюють зовнішньоекономічні відносини імперативні та диспозитивні, уповноважуючі, зобов'язальні та заборонні, регулятивні та охоронні норми.
12. Дайте характеристику митних правовідносин у сфері регулювання зовнішньоекономічних операцій.
13. Поняття, структура і види норм у сфері регулювання зовнішньоекономічних операцій.
14. Характеристика структури та основних положень Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність».
15. Джерела правовідносин у сфері регулювання зовнішньоекономічних операцій: поняття, види та їх коротка характеристика.

Рекомендована література: [1, 2, 3, 4, 5, 7, 14, 15, 18, 21]

Тема 3. Роль нетарифних заходів в системі регулювання зовнішньоекономічних операцій.

План лекційного заняття

1. Суть та класифікація нетарифних методів регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
2. Характеристика системи кількісних обмежень експортно-імпортних операцій.

3. Порівняльний аналіз використання імпоротної квоти і митного тарифу як засобів регулювання імпорту.
4. Сутність функціонування фінансових інструментів обмеження імпорту товарів.

План семінарського заняття

1. Поняття нетарифних методів регулювання зовнішньоекономічних операцій.
2. Кількісні обмеження як інструмент нетарифного регулювання.
3. Економічні інструменти нетарифного регулювання.
4. Приховані методи протекціонізму.
5. Особливості функціонування фінансових інструментів стимулювання експорту товарів.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Використовуючи графічний метод зобразити схему «Систематизація нетарифних методів регулювання зовнішньоторговельної діяльності».
2. Побудувати модель-схему «Процедура використання «добровільних» обмежень експорту в ЄС».
3. Використовуючи графічний метод зобразити схему «Специфіка функціонування прихованих методів протекціонізму».
4. Назвіть переваги застосування квоти, при регулюванні імпорту у порівнянні з митним тарифом?
5. Проведіть аналіз застосування митного тарифу та «вимог національного вмісту»?
6. Які з заходів державного регулювання зовнішньоторговельних зв'язків відносяться до паратарифних методів?
7. Оцініть переваги та недоліки засобів митно-тарифного та нетарифного регулювання.
8. Назвіть основні заходи прихованих методів протекціонізму.
9. Охарактеризуйте систему бюрократичних заходів на митному кордоні.

Рекомендована література: [3, 5, 6, 15, 18, 20]

Тема 4. Управління зовнішньоекономічними операціями підприємств в умовах посилення інтеграційних процесів

План лекційного заняття

1. Поняття менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств.
2. Принципи управління зовнішньоекономічними операціями підприємств.
3. Характеристика функцій системи управління підприємницької діяльності у світогосподарських відносинах.

План семінарського заняття

1. Причини та передумови функціонування зовнішньоекономічних операцій.

2. Поняття менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств.
3. Функціональна направленість системи управління підприємницької діяльності у світогосподарських відносинах.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Дайте визначення управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства як економічної категорії.
2. Назвіть основні причини розвитку зовнішньоекономічної діяльності.
3. Проаналізуйте передумови розвитку зовнішньоекономічної діяльності.
4. За якими критеріями класифікуються суб'єкти зовнішньоекономічних операцій.
5. Назвіть основні критерії поділу видів зовнішньоекономічної операції.
6. Специфіка функціонування зовнішньоекономічних операцій.
7. Що таке менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємств?
8. Назвіть основні принципи управління зовнішньоекономічними операціями підприємств.

Рекомендована література: [1, 2, 3, 5, 7, 10, 14, 16, 17]

Тема 5. Бізнес-планування як інструмент здійснення зовнішньоекономічної діяльності підприємств

План лекційного заняття

1. Планування зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
2. Сутність бізнес-планування зовнішньоекономічних операцій.
3. Класифікація бізнес-планів.
4. Структура бізнес-плану зовнішньоекономічної діяльності

План семінарського заняття

1. Сутність планування зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
2. Систематизація бізнес-планів.
3. Характеристика етапів здійснення бізнес-планування.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Індикатори визначення рівня ефективності участі підприємства в експортних операціях.
2. Специфіка організації процесу здійснення зовнішньоторговельних операцій.
3. Аналіз функцій системи управління зовнішньоекономічних операцій.
4. Сутність планування зовнішньоекономічних операцій.
5. Основні етапи здійснення бізнес-планування зовнішньоекономічних операцій.
6. За якими критеріями класифікуються бізнес-планів?
7. Індикатори визначення рівня ефективності участі підприємства в експортних операціях.

Рекомендована література: [1, 2, 3, 7, 11, 12, 13, 15, 17, 18]

План індивідуально-консультаційної роботи

План індивідуально консультаційної роботи

Індивідуальне завдання виконується здобувачами освіти з метою поглибленого вивчення навчальної дисципліни. Для цього здобувач освіти готує індивідуальну роботу, у формі аналітичного реферату, з розробки та обґрунтування бізнес-плану участі підприємства у зовнішньоекономічних операціях, з обов'язковою презентацією даної роботи в аудиторії.

Додатковим індивідуальним завданням може бути проходження одного навчального курсу (за власним вибором) з переліку онлайн курсів, що пропонуються вітчизняними освітніми платформами Prometheus, EdEra, BYM online. Тематика обраного курсу повинна відповідати робочій програмі навчальної дисципліни «Організація зовнішньоекономічних операцій підприємства». У даному випадку, підтвердженням виконання індивідуального завдання та підставою для зарахування балів є надання здобувачем освіти підсумкового сертифіката, отриманого за результатами проходження курсу.

Тема 6. Суть і структура зовнішньоекономічного контракту

План лекційного заняття

1. Тактика і стратегія проведення переговорів при укладанні зовнішньоекономічної угоди.
2. Зміст та структура зовнішньоекономічного контракту.
3. Характеристика базисних умов контрактів.
4. Ціна товару та загальна вартість контракту.

План семінарського заняття

1. Типові контракти при укладанні зовнішньоекономічної угоди.
2. Предмет та строки зовнішньоекономічної угоди.
3. Класифікація умов "Інкотермс".
4. Аналіз механізму міжнародних розрахунків та фінансові умови зовнішньоекономічних угод

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Наведіть класифікацію умов контрактів купівлі-продажу.
2. Охарактеризуйте особливості визначення кількості товарів у зовнішньоекономічній угоді.
3. Які існують методи визначення якості товарів, як це віддзеркалюється в контракті.
4. У чому полягають особливості формулювання розділу контракту "форс-мажорні обставини".

5. Аналіз механізму міжнародних розрахунків та фінансові умови зовнішньоекономічних угод
6. Визначте обов'язок продавця і покупця за умовами групи F "Інкотермс" – 2020 р.
7. Особливості механізму міжнародних розрахунків.
8. Специфіка фінансових умов зовнішньоекономічних угод.

Рекомендована література:[1, 2, 3,11 12, 16]

Змістовий модуль № 2 (теми 7-13)

ЗМ. 2 МЕХАНІЗМ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ

Тема 7. Валютне регулювання зовнішньоекономічних операцій.

План лекційного заняття

1. Роль валютних відносин при регулюванні зовнішньоекономічних операцій.
2. Валютне забезпечення зовнішньоекономічної діяльності: зміст та складові.
3. Валютні умови зовнішньоекономічних контрактів.
4. Валютні ризики та способи їх усунення при здійсненні зовнішньоекономічних операцій.

План семінарського заняття

1. Роль валютного контролю в митній політиці країни.
2. Характеристика основних напрямів організації валютного контролю.
3. Організація та здійснення валютних операцій.
4. Принципи та форми валютного контролю.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Дайте визначення валютних ризиків при здійсненні зовнішньоекономічних операцій.
2. Які види валютних застережень існують при здійсненні зовнішньоекономічних операцій.
3. Дайте визначення поняття валюти та валютних цінностей.
4. Дайте визначення поняття конвертованості валюти.
5. Які види валютних курсів використовуються при здійсненні валютних операцій.
6. Охарактеризуйте валютні операції, які мають право здійснювати резиденти та нерезиденти.
7. Дайте визначення поняття валютних застережень.
8. Які засоби використовуються для страхування валютних ризиків

9. Визначте види валютних операцій.
10. Охарактеризуйте основні умови здійснення валютних операцій.
11. Які види документів слугують підставою для купівлі валюти на валютному ринку?
12. Охарактеризуйте об'єкти валютного регулювання.
13. Які існують форми валютного регулювання?
14. Розкрийте сутність та види валютних обмежень.
15. Назвіть основні інститути, що здійснюють валютне регулювання в Україні.
16. Які види санкцій застосовуються до порушників валютного законодавства в Україні.

Рекомендована література: [1, 2, 3, 11, 12, 13, 16, 18]

Тема 8. Роль митних платежів в системі регулювання зовнішньоекономічних операцій

План лекційного заняття

1. Сутність митних платежів при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності
2. Особливості механізму нарахування акцизного збору при здійсненні імпорتنих операцій.
3. Специфіка нарахування податку на додану вартість при здійсненні експортно-імпорتنих операцій.
4. Особливості нарахування митних зборів при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.

План семінарського заняття

1. Поняття митних платежів при здійсненні зовнішньоекономічних операцій.
2. Систематизація митних платежів.
3. Роль непрямих податків при здійсненні зовнішньоекономічних операцій.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Особливості нарахування податку на додану вартість при здійсненні експортних операцій.
2. Особливості нарахування податку на додану вартість при здійсненні імпорتنих операцій.
3. Дати визначення митних платежів як економічної категорії.
4. Яка кількість митних платежів діє на сьогодні при перетині товарів на митному кордоні України?
5. За якими принципами формується механізм стягнення податків в сфері зовнішньоекономічних відносин?
6. У яких випадках сплачуються митні платежі?
7. Які властивості фіскальної функції митного тарифу?
8. Які непрямі податки існують в Україні при переміщенні товарів через митний кордон?
9. Куди нараховуються та сплачуються суми митних платежів?

10. Ким затверджується порядок надання відстрочення митних платежів?
11. Коли сплачується сума митних платежів при ввезенні товару в Україну?

Рекомендована література: [1, 2, 3, 5, 7, 10, 14, 16, 17]

Тема 9. Митна вартість як об'єкт оподаткування при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності

План лекційного заняття

1. Сутність та місце митної вартості в системі оподаткування зовнішньоекономічної діяльності.
2. Нарахування митної вартості на основі методу оцінки товарів, які ввозяться згідно з зовнішньоекономічною угодою.
3. Використання методів непрямой оцінки товарів при визначенні митної вартості.
4. Методи визначення митної вартості на підставі додавання та віднімання вартості.

План семінарського заняття

1. Роль митної вартості в системі оподаткування зовнішньоекономічних операцій.
2. Механізм нарахування митної вартості на основі методу оцінки товарів, які ввозяться згідно з зовнішньоекономічною угодою.
3. Специфіка використання методів визначення митної вартості на підставі додавання та віднімання вартості.
4. Особливості застосування адміністративних важелів коригування митної вартості.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Особливості нарахування митної вартості на основі методу оцінки товарів, які ввозяться згідно з зовнішньоекономічною угодою.
2. Використання методів непрямой оцінки товарів при визначенні митної вартості.
3. Характеристика методу визначення митної вартості на підставі додавання.
4. Специфіка застосування методу визначення митної вартості на підставі віднімання.
5. Дайте визначення митної вартості як економічної категорії.
6. Дайте визначення фактурної вартості як економічної категорії.
7. Яка кількість методів визначення митної вартості діє на сьогодні при перетині товарів на митному кордоні України?
8. За якими принципами формується механізм нарахування митної вартості в сфері зовнішньоекономічних відносин?

Рекомендована література: [1, 2, 3, 5, 7, 10, 14, 16, 17]

Тема. 10 Зустрічна торгівля як форма виходу підприємств на зовнішній ринок

План лекційного заняття

1. Причини існування та сутність зустрічної торгівлі.
2. Бартерні операції як вид зустрічної торгівлі.
3. Операції за участю продавця в сфері зовнішньоекономічних відносин.
4. Характеристика операцій промислового співробітництва.

План семінарського заняття

1. Класифікація та характеристика форм зустрічної торгівлі.
2. Фактори, що впливають на розповсюдження та вибір форм зустрічної торгівлі.
3. Особливості розповсюдження зустрічної торгівлі в Україні.
4. Угоди з давальницькою сировиною: особливості регулювання.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. У чому специфіка угод зустрічної торгівлі?
2. Які фактори обумовлюють вибір саме цієї форми виходу на зовнішні ринки.
3. Визначте особливості розповсюдження зустрічної торгівлі в Україні.
4. Порядок укладання і регулювання бартерних угод в Україні.
5. Класифікація угод з давальницькою сировиною.
6. Фактори, що обумовили їх розповсюдження в Україні.
7. Регулювання здійснення угод зустрічної торгівлі у сфері зовнішньоекономічних відносин.
8. Визначіть роль зустрічної торгівлі у сфері зовнішньоекономічних відносин.
9. Проаналізуйте основні форми зустрічної торгівлі у сфері зовнішньоекономічних відносин.

Рекомендована література: [1, 2, 3, 6, 8, 9, 14].

Тема 11. Роль посередницьких операцій в сфері зовнішньоекономічних відносин

План лекційного заняття

1. Регулювання здійснення посередницьких операцій в Україні.
2. Класифікація та характеристика посередницьких операцій.
3. Посередницькі фірми на світових ринках.
4. Орендні операції як вид зовнішньоекономічної діяльності

План семінарського заняття

1. Особливості формування посередницьких контрактів.
2. Франчайзинг: характеристика, умови здійснення.
3. Суть та економічне значення лізингових операцій.
4. Характеристика функцій лізингу.

5. Систематизація видів лізингових операцій.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Які фактори обумовлюють використання посередницьких операцій у зовнішній торгівлі?
2. Дайте характеристику основним типам посередницьких операцій в Україні.
3. Проаналізуйте генезис та розвиток посередницьких операцій у зовнішній торгівлі?
4. Визначте особливості регулювання посередницьких операцій у зовнішній торгівлі?
5. Специфіка оподаткування посередницьких операцій в сфері зовнішньоекономічних відносин.
6. Особливості формування посередницьких контрактів.
7. Сутність франчайзингу.
8. Поняття та економічне значення лізингових операцій.
9. Характеристика основних функцій лізингу.
10. Класифікація видів лізингових операцій.

Рекомендована література: [1, 2, 3, 6, 8, 9, 14].

Тема 12. Організація і функціонування підприємств з іноземним капіталом

План лекційного заняття

1. Зовнішньоекономічні операції в міжнародній спільній підприємницькій діяльності.
2. Порядок та умови здійснення іноземних інвестицій.
3. Механізм функціонування підприємств з іноземним капіталом.
4. Оцінка ефективності створення і діяльності спільних підприємств.

План семінарського заняття

1. Специфіка функціонування підприємств з іноземним капіталом на території України.
2. Характеристика екстернальних та інтернальних чинників, які впливають на форми виходу підприємств на зарубіжні ринки.
3. Аналіз форм стимулювання іноземної інвестиційної діяльності.
4. Порядок та умови здійснення іноземних інвестицій.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Які фактори впливають на вибір фірмою стратегії виходу на зарубіжний ринок?
2. Дайте характеристику основних формах спільного підприємництва?
3. У яких випадках спільні підприємства мають переваги перед іншими формами виходу на зарубіжний ринок?

4. За якими ознаками систематизують підприємства з іноземними інвестиціями?
5. Назвіть основні етапи створення спільних підприємств?
6. Чому найбільш поширеною формою функціонування іноземного капіталу в Україні були спільні підприємства?
7. Охарактеризуйте основні види іноземних інвестицій?
8. Назвіть основні форми здійснення іноземних інвестицій?
9. Визначте поняття "іноземні інвестиції".
10. Яка різниця між прямими і портфельними інвестиціями?
11. Охарактеризуйте основні моменти мотивації партнерів при створенні спільного підприємства?
12. Які основні показники характеризують ефективність функціонування підприємств з іноземним капіталом?
13. Яким чином розподіляється прибуток між іноземним та національним партнерами.
14. Яка різниця між підприємством з іноземними інвестиціями і спільним підприємством?

Рекомендована література: [1, 2, 3, 11, 12, 13, 16, 18]

Тема 13. Ефективність зовнішньоекономічних операцій підприємства

План лекційного заняття

1. Методологія визначення головних показників економічної ефективності зовнішньоекономічної діяльності.
2. Сутність та критерії ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємств.
3. Розрахунок економічної ефективності зовнішньоекономічних операцій.

План семінарського заняття

1. Значення ефективності зовнішньоекономічної діяльності для підвищення конкурентоспроможності підприємства.
2. Характеристика основних показників визначення ефективності зовнішньоекономічної діяльності.
3. Методика аналізу економічної ефективності зовнішньоекономічних операцій.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Які управлінські задачі вирішуються на базі розрахунку ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
2. Методологія визначення головних показників економічної ефективності зовнішньої торгівлі
3. Механізм визначення ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

4. Критерії ефективності зовнішньоекономічної діяльності.
5. Поняття абсолютного ефекту від зовнішньоекономічної діяльності.
6. Характеристика основних складових ефективності зовнішньоекономічної діяльності.
7. Види показників ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
8. Характеристика принципів методологічних положень розрахунку показників ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
9. Сутність виробничої собівартості експортної (імпортозамінної) продукції.
10. В чому полягає сутність ефективності як економічної категорії.
11. Визначить критерій ефективності здійснення зовнішньоекономічних операцій.
12. Як можна класифікувати ефективність за складом та видами.

Рекомендована література: [1, 2, 4, 5, 10, 11, 13, 16]

1. ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Суть та особливості зовнішньоекономічної політики країни.
2. Зовнішньоторговельна політика як складова зовнішньоекономічної політики країни.
3. Специфіка проведення експортної політики країни.
4. Імпортна політика як складова зовнішньоторговельної політики країни.
5. Принципи зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
6. Класифікація суб'єктів зовнішньоекономічних операцій.
7. Систематизація видів зовнішньоекономічних операцій.
8. Правове забезпечення функціонування зовнішньоекономічних операцій.
9. Особливості використання адміністративних заходів при регулюванні зовнішньоекономічних операцій.
10. Специфіка застосування економічного інструментарію заходів при регулюванні зовнішньоекономічних операцій.
11. Використання митних регуляторів зовнішньоекономічних операцій.
12. Суть та класифікація нетарифних методів регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
13. Характеристика системи кількісних обмежень експортно-імпортних операцій.
14. Порівняльний аналіз використання імпортної квоти і митного тарифу як засобів регулювання імпорту.
15. Сутність функціонування фінансових інструментів обмеження імпорту товарів.
16. Особливості функціонування фінансових інструментів стимулювання експорту товарів.
17. Характеристика причин та передумов розвитку зовнішньоекономічної діяльності.
18. Класифікація суб'єктів та видів зовнішньоекономічної операції.

19. Поняття менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств.
20. Принципи управління зовнішньоекономічними операціями підприємств.
21. Характеристика функцій системи управління підприємницької діяльності у світогосподарських відносинах.
22. Планування зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
23. Бізнес-планування як інструмент здійснення зовнішньоекономічної діяльності.
24. Класифікація бізнес-планів.
25. Сутність митних платежів при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.
26. Особливості механізму нарахування акцизного збору при здійсненні імпорتنих операцій.
27. Специфіка нарахування податку на додану вартість при здійсненні експортно-імпорتنих операцій.
28. Особливості нарахування митних зборів при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.
29. Сутність та місце митної вартості в системі оподаткування зовнішньоекономічної діяльності.
30. Наррахування митної вартості на основі методу оцінки товарів, які ввозяться згідно з зовнішньоекономічною угодою.
31. Використання методів непрямой оцінки товарів при визначенні митної вартості.
32. Методи визначення митної вартості на підставі додавання та віднімання вартості.
33. Причини існування та сутність зустрічної торгівлі.
34. Бартерні операції як вид зустрічної торгівлі.
35. Операції за участю продавця в сфері зовнішньоекономічних відносин.
36. Характеристика операцій промислового співробітництва.
37. Тактика і стратегія проведення переговорів при укладанні зовнішньоекономічної угоди.
38. Зміст та структура зовнішньоекономічного контракту.
39. Характеристика базисних умов контрактів.
40. Ціна товару та загальна вартість контракту.
41. Роль валютних відносин при регулюванні зовнішньоекономічних операцій.
42. Валютне забезпечення зовнішньоекономічної діяльності: зміст та складові.
43. Валютні умови зовнішньоекономічних контрактів.
44. Валютні ризики та способи їх усунення при здійсненні зовнішньоекономічних операцій.
45. Зовнішньоекономічні операції в міжнародній спільній підприємницькій діяльності.
46. Порядок та умови здійснення іноземних інвестицій.
47. Механізм функціонування підприємств з іноземним капіталом.
48. Оцінка ефективності створення і діяльності спільних підприємств.
49. Методологія визначення головних показників економічної ефективності зовнішньоекономічної діяльності.

50. Сутність та критерії ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємств.
51. Розрахунок економічної ефективності зовнішньоекономічних операцій.

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Денна форма навчання

Модулі	Змістовний модуль 1				Допуск – 50 балів	Екзамен – 50 балів	Загальна оцінка з курсу - 100 балів
Загальна кількість балів за модулем №1	24						
Теми	T.1	T.2	T.3	T.4			
Семінарське заняття	-	2	2	2			
Теми	T.5	T.6	-	-			
Семінарське заняття	2	2	-	-			
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи						
Модульна контрольна робота	6						
Індивідуальна консультаційна робота	8						
Модулі	Змістовний модуль 2						
Загальна кількість балів за модулем №2	26						
Теми	T.7	T.8	T.9	T.10			
Семінарське заняття	2	2	2	2			
Теми	T.11	T.12	T.13	-			
Семінарське заняття	2	2	2	-			
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи						
Модульна контрольна робота	7						
Підсумковий тестовий контроль на порталі дистанційної освіти Moodle	5						

Критерії оцінювання роботи на семінарських заняттях

Максимальна кількість балів отриманих здобувачем вищої освіти на семінарському занятті становить 2 бали для денної форми навчання (табл. 7.1), Виконання самостійної роботи оцінюється під час проведення семінарського заняття у вигляді опитування в тому числі за питаннями, які виносяться на самостійну роботу.

Таблиця 7.1

**Шкала оцінювання роботи здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях
(денна форма навчання)**

Критерії оцінювання	Кількість балів
Оцінюється робота здобувача, який у повному обсязі дав відповіді на всі питання. При цьому використовував актуальну наукову термінологію, належним чином обґрунтовував свої думки та зробив узагальнені підсумки.	2
Оцінюється робота здобувача, який в основному розкрив зміст теоретичних питань. Проте, при висвітленні деяких питань не вистачало достатньої аргументації, допускалися при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.	1
Оцінюється робота здобувача, який дав фрагментарні відповіді на теоретичні питання (без аргументації й обґрунтування, підсумків), у відповідях присутні неточності та помилки або відповідь дана лише на окремі питання.	0,5
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав неправильну відповідь на всі теоретичні питання, допустив істотні помилки, оперував неактуальною застарілою інформацією або відповіді на питання відсутні взагалі.	0

Критерії оцінювання модульних контрольних робіт

Формою проміжного поточного контролю є модульні контрольні роботи, які проводяться у письмовій формі та кожна з яких оцінюється: МКР №1 від 0 до 6 балів, від 0 до 7 балів (для денної форми навчання)

Таблиця 7.3

Розподіл балів за різні види завдань в межах модульної контрольної роботи

Вид завдання	Максимальна кількість балів за виконання	
	МКР № 1	МКР № 2
Теоретичні питання	1	1
Тестовий блок	3	4
Практичні завдання	2	2
Всього	6	7

Критерії оцінювання індивідуально-консультаційної роботи

Індивідуально-консультаційна робота проводиться у формі аналітичного реферату, за показниками функціонування зовнішньоекономічних операцій підприємства, обов'язкової презентації і оцінюється від 0 до 8 балів для денної форми навчання.

Таблиця 7.4

Шкала оцінювання індивідуально-консультаційної роботи здобувачів вищої освіти денної форми навчання

Критерії оцінювання	Кількість балів
Послідовність, логічність написання реферату, а також підготовлення по ньому презентації та, відповідно, його захист, а також виокремлення з різних джерел основних положень, які структурно об'єднанні, проаналізовані та узагальнені висновками.	8
Послідовність, логічність написання реферату, але без підготовлення презентації.	4
Не написання реферату та презентації по ньому.	0

Підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за результатами поточного контролю (від 0 до 50 балів) та підсумкового контролю (від 0 до 50 балів). Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є отримання не менше 25 балів за поточний контроль та 25 балів за підсумковий контроль у формі екзамену.

Загальний розподіл балів, які здобувач вищої освіти може отримати в межах 100-бальної системи оцінювання, включає обов'язкове комп'ютерне тестування на платформі дистанційного навчання ДПУ Moodle (максимально до 5 балів).

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА

Шкала та критерії перезарахування результатів навчання, здобутих в неформальній освіті здобувача (до 25% обсягу контактних годин дисципліни).

Кількість балів	Форма заняття та діяльності	Критерії оцінювання	Рекомендовані ресурси для здобуття результату
4	Індивідуально консультаційна робота	Оцінюється робота за результатами надання сертифікату обсягом 30 годин (1 кредит ECTS) або більше	Масові онлайн курси https://www.dpu.edu.ua/osvita/neformalnainformalna-osvita
2	Семінарське заняття	Оцінюється робота за результатами надання сертифікату за темою семінарського заняття	Масові онлайн курси на платформі EdERA, Прометеус тощо. Онлайн курси мережевої академії Cisco https://www.netacad.com/
0		Відсутній результат або результат не відповідає тематиці дисциплін	

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Гобела В. В. Управління зовнішньоекономічною діяльністю & Management

- of Foreign Economic Activity : навчальний посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2021. 244 с. URL: <https://surl.li/zxivpy>
2. Гребельник О. П. Основи зовнішньоекономічної діяльності: підручник / О. П. Гребельник Ірпінь: Університет ДФСУ України. 2021. 410 с.
 3. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навчальний посібник / Л. О. Дашутіна. Суми: СНАУ, 2024. 157 с.
 4. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємств: дистанційний курс для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 Менеджмент освітньою програмою «Менеджмент міжнародного бізнесу» / уклад.: Дунська А.Р., Кузнєцова К.О.; КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2021. URL: <https://do.ipr.kpi.ua/course/view.php?id=3780>
 5. Митна справа: практикум / Гребельник О.П., Микитенко Т.В., Сушкова О.Є. та ін. ; за заг. ред. О.П. Гребельника. Ірпінь: Університет ДФС України, 2021. 228 с.
 6. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI: станом на 10 жовт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19>
 7. Розвиток митної політики України в контексті реалізації економічної функції держави: монографія / О. П. Гребельник, П. В. Пашко, С. В. Шевчук, О. Є. Сушкова [та ін.] ; за ред. О. П. Гребельника; Університет ДФС України. Ірпінь : Університет ДФС України. 2021. 266 с.
 8. Тищенко В.Ф., Остапенко В.М. Основи зовнішньоекономічної діяльності та митної справи : навч. посіб. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. 193 с. URL: <https://surl.li/jcknit>

Допоміжна:

9. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.91 URL: <http://www.rada.gov.ua>
10. Про митний тариф України: Закон України № 584-VII від 05.07.2020. URL: www.rada.kiev.ua
11. Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту: Закон України від 22 грудня 1998 року N 330-XIV.- URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/>
12. Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну: Закон України від 22 грудня 1998 року № 332-XIV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/>
13. Митне право. Підручник / За загальною редакцією О. П. Рябченко, Л.М. Дорофєєвої – Луцьк: Вежа-Друк, 2024. – 548 с.
14. Положення про Державну митну службу України: 5 березня 2019 р. URL: <http://www.rada.gov.ua>
15. Рамкова стратегія митного співробітництва між Україною та ЄС: URL: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/printable_article?art_id=245350673].

Інформаційні ресурси Інтернет:

16. Всесвітня митна організація: офіційний сайт. URL: <http://www.wcoomd.org/>
17. Сайт Державної митної служби України URL: <https://bi.customs.gov.ua/trade/#/turnoverhs>
18. Сайт Державної служби статистики України URL: <http://ukrstat.kmu.gov.ua>
19. Інформаційно-правова система ЛІГА: ЗАКОН: офіційний сайт. URL: <http://www.liga.net>.

ЛИСТ ОНОВЛЕННЯ ТА ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри митної справи та
товарознавства
від _____ 20__ р. № _____.

Укладач:

Гребельник О.П. д.е.н., професор
кафедри митної справи та
товарознавства

Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної дисципліни
(протягом 5 років після затвердження або до затвердження освітньої програми)

Навчальний рік	Дата засідання кафедри	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис гаранта ОП